

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Marie Petrovická:

Ekonomické a finanční sankce Evropské unie: kritické zhodnocení

Autorka si ve své práci předsevzala poměrně ambiciózní úkol: posoudit efektivitu ekonomických a finančních sankcí uvalovaných Evropskou unií. Jde nesporně o významný problém, neboť možnosti ovlivnění aktérů, jejichž chování považuje Unie za nepřijatelné, jsou omezené a poznatky o efektivitě sankčních nástrojů jsou proto velmi důležité.

Marie Petrovická ve své práci kombinuje empirický výzkum, opírající se zejména o existující databáze aplikovaných sankcí, a postupy teorie her, s jejichž pomocí se pokouší objasnit jednu ze zdánlivě okrajových, ale ve skutečnosti významných otázek: totiž jakou roli hraje ve výzkumu efektivity sankcí fakt, že do něj nejsou zahrnuty případy hrozby sankcí. Přestože metodologie není v úvodu práce (s. 10) příliš podrobně rozvedena, je jasný výzkumný postup jednou z hlavních devíz práce.

Autorka nejprve rozebírá postavení ekonomických sankcí v systému zahraniční politiky EU, obecné otázky fungování sankcí (zejména postupné opouštění sankcí plošných a přechod k sankcím cíleným) a mechanismy rozhodování o sankcích a jejich monitorování. Následně se věnuje kritériím posuzování úspěšnosti sankcí a šetřením provedeným v této oblasti. Vyvrcholením práce jsou pasáže spočívající v aplikaci herně-teoretického modelu, které zkoumají, nakolik významné může být vynechání hrozby zavedení sankcí ze souboru zkoumaných případů.

Jak ukazuje závěrečná kapitola práce, může mít toto opomenutí poměrně zásadní dopady při hodnocení úspěšnosti sankcí jako nástroje zahraniční politiky. Autorka aplikací zvoleného modelu přesvědčivě ukazuje, že racionální aktér se o (ne)podvolení sankcím rozhodne již ve fázi hrozby jejich uvalení, nikoliv až poté, co k němu dojde. To by mohlo znamenat (což autorka ilustruje i empiricky na zvolených případech), že dosavadní databáze, z nichž vyplývá poměrně nízká úspěšnost ekonomických sankcí, je třeba přehodnotit, resp. doplnit právě o epizody hrozeb uvalení sankcí.

Tento závěr má své problematické aspekty (viz níže), ale jeho výzkumný přínos je nesporný, což platí o práci jako takové. Kapitoly 1-3 jsou sice většinou popisné, ale z následujících částí práce jsou zřejmé analytické schopnosti autorky a její zacházení s aparátem teorií her (s. 48-55) působí zcela profesionálním dojmem. V kapitolách 4.2.3 a 5.2, které doplňují existující databáze o zatím neprozkoumané případy sankčních epizod zahrnujících EU, autorka navíc prokazuje schopnost výstižné analytické zkratky. Jako celek tak práce působí maximálně přesvědčivým, vyzrálým dojmem.

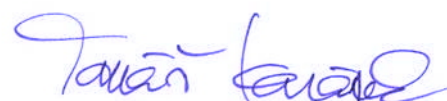
I formální stránka práce je v pořádku, byť by počet překlepů, gramatických chyb a stylistických neobratností mohl být menší. Práce obsahuje všechny náležitosti, od

správně strukturovaného úvodu (včetně zhodnocení použité literatury) přes klíčová slova až po shrnutí v českém a anglickém jazyce.

Věcných chyb je v práci minimum. Z textu na s. 12-13 vyplývá, že EU nevaluje zbrojní embarga, protože oblast zbrojního trhu je v kompetenci členských států. To je sice pravda, ale to nijak neomezuje možnost uvalovat zbrojní embarga prostřednictvím SZBP, jak tomu bylo např. ve vztahu k bývalé Jugoslávii, kde třeba společný postoj 96/184 prodloužil trvání embarga poté, co je Rada bezpečnosti za OSN zrušila). Spíše překlepem než chybou je zmínka o uvalení sankcí na Irák „roku 1990 po Válce v Zálivu“ (s. 23): jako „válka v Zálivu“ se typicky označují až ofenzivní operace vojsk s mandátem OSN pod vedením USA, které byly zahájeny až v roce 1991.

Jak jsem naznačil výše, aplikace herně-teoretických modelů na problematiku mezinárodních vztahů má svá omezení. Pokud autorka tvrdí, že hodnocení úspěšnosti sankcí negativně ovlivňuje fakt, že do něj nejsou zapojeny případy hrozby sankcí, má nesporně pravdu. Na druhou stranu z její analýzy vyplývá, že hrozba sankcí tak jako tak může být úspěšná pouze v případě, že cíleným subjektem je ústupný aktér. Z toho vyplývá v praxi využitelný poznatek, že neúspěšnost hrozby sankce s největší pravděpodobností vyústí i v neúspěch pouhého aktu jejího uvalení. Problémem je, že model se zaměřuje pouze na aspekt *uvalení* sankcí a zcela opomíjí jejich *působení*. Jinak řečeno, nezabývá se tím, že cílem aplikace sankcí je právě zlomení vůle aktéra jim vzdorovat (resp. nahrazení ‚nepřízpůsobivého‘ aktéra povolnějším subjektem). Sankce po svém uvalení v podstatě usilují o to, aby se z neústupného aktéra stal aktér ústupný, což model neumí podchytit, a právě proto se odborná debata soustředí na sankce skutečně aplikované. Zvolený model teorie her tak poukazuje na jeden z opomíjených aspektů v dosud provedených studiích, ale je otázkou, zda skutečně může podstatně změnit jejich výsledky, jak uvádí autorka (s. 55). Sama ostatně uznává, že k potvrzení tohoto závěru by bylo třeba provést rozsáhlá empirická šetření.

Nic z toho ovšem nesnižuje kvality posuzovaného textu. Spíše naopak: to, že autorka byla schopna přijít s vlastní jasnou, specificky zaměřenou hypotézou a potvrdit ji s využitím aparátu teorie her, staví její práci výrazně nad průměrné požadavky kladené na bakalářské práce. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako **výbornou**. Současně bych chtěl autorku povzbudit, aby text přepracovala do podoby, která umožní jeho otištění v některém z českých odborných periodik.

V Šanghaji dne 28. 5. 2009